

JONA, EEN PROFEET ONDER DE LOEP I

Inleiding GROEI: 15 maart 2006

Door: Ds. H.J. de Bie

Afkortingen:

HSV: Herziene Statenvertaling

K-B: Laatste versie van een Hebreeuws woordenboek

NBV: Nieuwe bijbelvertaling

NV: Nieuwe Vertaling [“onze” Bijbel]

[We lezen Mat 12,38-45]

1. Intro

Jona, een profeet onder de loep, de titel van drie avonden Jona, is een goede intro. Het is één van de Twaalf kleine profeten. Met elkaar vormen ze één boek, het Twaalfprofetenboek. Zo kom je voor Tenach, de Wet, de Profeten en de Geschriften tot 22 boeken, overeenkomstig de 22 letters van het Hebreeuwse alfabet. Dit is Tenach van a tot z. Je vindt dat terug in een aantal Psalmen, de Klaagliederen en nog andere bijbelgedeelten. Want dit is van a tot z het verbond, de gemeenschap met God en met elkaar. Zoals de Heere Jezus zegt: het liefhebben van God en het liefhebben van elkaar – daar zijn om zo te zeggen de Wet en de Profeten aan opgehangen. Want God Zelf is in Christus de A en de Ω. Dat zie je hier in de Meentkerk elke zondag groot getekend boven het hoofd van de voorganger. Dat is de boodschap elke zondag: CHRISTUS.

Nu het Twaalfprofetenboek. Iedere profeet heeft zijn eigen specifieke boodschap: Hosea de profeet van de liefde, Joël de profeet van de Heilige Geest, Amos de profeet van de gerechtigheid, en zo maar door. Nu Jona, de vijfde van de Twaalf. Dit is geen bundeling profetieën op de manier van: *Zo zegt de Heere HEERE*, dit is een *geschiedenis*, een profetenverhaal, te vergelijken met de profetenverhalen van Elia en Elisa uit 1 en 2 Koningen. Een geschiedenis met daarin opgenomen een psalm. Ook dat komt meer voor: 2 Samuël 22 is nagenoeg gelijk aan Psalm 18.

Jona de vijfde van de Twaalf. Zijn profetie bestaat in het Hebreeuws ook vijf woorden: *Nog veertig dagen en wordt Ninevé ondersteboven gekeerd* (3,4). Verder gaat het over de profeet als persoon. Dus: een profeet onder de loep. Dat wordt schrikken. Dat wordt altijd schrikken als een profeet of een apostel onder de loep wordt gelegd. *Simon, Simon, satan heeft zeer begeerd jou te ziften als de tarwe*. Dat is Simon, de zoon van een zekere Jona.

En Jona, de profeet? Die is dwars. Hij wordt uitgezonden naar Nineve – zoals onze zendingswerkers, Wilbert en Rima, Anne-Marie, maar hij pakt de boot naar Tarsis, precies de andere kant uit.

Een profeet onder de loep is meteen ook: wij als christen onder de loep; wij – zoals we hier zitten – zijn allemaal geroepen tot profeet, geroepen om te getuigen Jezus is de Heer, *Ièsous Kurios*, om te getuigen *Maran-éta*, onze Heer – Hij *is* gekomen, Hij zal komen, Hij komt.

Een profeet onder de loep betekent vooral ook: God neemt jou onder de loep. Met de bedoeling dat je Hem in het vizier krijgt, God komt in beeld. Anders gaat het echt fout. Heb je het over een christen, over jezelf, wat je bent, wat je zou moeten zijn, wat jouw geloof zou moeten zijn, jouw geloofsbeleving, en niet over de Christus, Zijn lijden en sterven, Zijn opstanding en Zijn Heer-zijn, Zijn Koning-zijn, Zijn Koninkrijk – daar ga je aan stuk, daar

zie je pastoraal mensen aan stuk gaan. Hebben we het over Jona, dan moeten we het ook meteen hebben over Hem Die zegt: *Meer dan Jona is hier*. Het optreden van Jona als profeet is het schoolvoorbeeld van hoe je het als profeet, hoe je het als christen niet moet doen. Daar gaat een verkeerd signaal van uit. Dan loopt het ook verkeerd af. Jona gaat overboord. Maar de Heere Jezus zet dat verkeerde signaal en het oordeel dat het oproept in een teken van Zijn genade. *Want gelijk Jonas drie dagen drie nachten was in de buik van de walvis, alzo zal de Zoon des mensen drie dagen en drie nachten wezen in het hart der aarde*. Dat zal het *teken zijn van Jona de profeet*. De genade van Christus en niet de ongehoorzaamheid van een profeet of een apostel. Niet gelijk de overtreding alzo ook de genade. Het wordt een overvloed aan heil. Het boek krijgt een open eind. Op het vluchtgedrag van Jona reageert de HEERE met een vraag: *U trekt zich het lot aan van die wonderboom waaraan u geen moeite hebt besteed en die u niet hebt opgekweekt, die in één nacht is opgegroeid en in één nacht is vergaan, zou Ik Mij dan niet het lot aantrekken van die grote stad Ninevé, waarin meer dan honderdduizend mensen zijn die het verschil tussen rechts en links niet eens weten, en ook nog veel vee?*(4,10v). Een open vraag. Ga daar maar eens aan staan, Jona, wat gaat het betekenen als de HEERE, de specifieke naam van de God van Israël, de God van het verbond, als *HIJ* Zich het lot aantrekt van die grote stad Ninevé en van die grote wereld verloren in schuld? *En ook nog veel vee? Wat gaat dat betekenen?*

Een open vraag. Dat is structureel voor het Twaalfprofetenboek. Het is open naar de toekomst. Je ziet aan het slot van Maleachi de voorloper van de Messias, maar niet de Messias Zelf. Dat is structureel voor de *Tora*: Israël ziet het land van belofte, het is er nog niet binnengetrokken. Het is ook structureel voor de *Geschriften*: Tenach breekt af midden in een zin: *hij trekke op, namelijk naar Jeruzalem dat in Juda is* (2 Kron 36,23/Ezra 1,3).

2. Woordgebruik

a. Groot

ga naar de grote stad Ninevé, 1,2
maar de HEERE wierp een grote wind op de zee, 1,4
en er werd een grote storm op zee, 1,4
deze grote storm, 1,12
de grote stad Ninevé, 3,2
een grote stad Gods, 3,3 HSV: *een geweldig grote stad*
groot verdriet, 4,1; HSV: *grote ergernis*
die grote stad Ninevé, 4,11

b. De HEERE beschikte

de HEERE nu beschikte een grote vis, 1,17 [HSV: *stuurde*; maar dit is m.i. ten onrechte niet concordant vertaald]
en God de HEERE beschikte een wonderboom, 4,6
maar God stuurde een worm, 4,7 [zie bij 1,17]
en toen de zon oprees stuurde God een verzengende oostenwind [zie bij 1,17]
 K-B: *ontbieden*, Dan 1,5.10.11.
 NBV: *De Heer liet Jona opslokken door een grote vis*, enz.

c. Vrees

toen vreesden de zeelieden, 1,5 [HSV: *toen werden de zeelieden bang*, maar dit is ten onrechte niet concordant vertaald]
de HEERE, de God van de hemel, vrees ik, Die de zee en het droge gemaakt heeft, 1,9

de mannen werden met grote vrees bevangen, 1,10
zo werden de mannen met grote vrees voor de HEERE bevangen, 1,16

d. Fauna en flora

Jona betekent duif. Maar Duif luistert niet. Wel de grote vis en de worm. Duif is de *vijfde* profeet van het Twaalfprofetenboek. Op de *vijfde* scheppingsdag zijn geschapen – in omgekeerde volgorde – de grote walvissen en het gevogelte. Daarover *beschikt* de *Schepper*. Nu nog Duif. In de open vraag van God aan Duif gaat het over de mensen en het vee. Op de *zesde* scheppingsdag worden geschapen – in omgekeerde volgorde het vee en de mensen. Zou de HEERE daarover dan niet *beschikken*?

e. Weer: een profeet onder de loep

Een profeet onder de loep betekent ook dat je het boek van deze profeet onder de loep legt en leest wat er letterlijk staat.

2. *Jona's roeping en vlucht van de HEERE vandaan*

[We lezen Jona 1 vers voor vers]

3. *Jona's gebed*

a. de grote vis

Het heeft weinig zin om ons te verdiepen in de vraag, wat dit wel voor een zeedier geweest zal zijn. Evenmin hoe Jona dat heeft kunnen overleven. Het cruciale moment is dat Jona overboord gaat en wegzinkt in de diepte: *zeewier was om mijn hoofd gebonden (2,5)*. Het verblijf *in de buik van de vis* is aan hem voorbijgegaan.

b. in de diepte en toch in het heiligdom

Wegzinkend in de diepte weet Jona zich al in het heiligdom: *toch mag ik opnieuw aanschouwen Uw heilige tempel* en ziet hij zichzelf weer deelnemen aan offerdienst en lofprijzing. Jona vluchtte *van het aangezicht van de HEERE vandaan (1,3)*. Dan daal je af in de diepste diepten (2,5). Maar God heeft hem uit het verderf omhooggevoerd (2,5).

[We lezen Jona 2 vers voor vers]

4. *Discussievragen*

1. Vragen over Jona 1.
2. Vragen over Jona 2.
3. a. Wat zie je als jij jezelf als christen onder de loep neemt?
b. Wat is de verkeerde manier van 'jezelf onder de loep nemen'?
c. Hoe mag je dat wèl doen en wat betekent dat dan voor jou?
4. Probeer met elkaar te ontdekken wat het gebed van Jona 2 voor jullie persoonlijk zou kunnen betekenen in jullie leefsituatie.

[Inleiding voor de kring Groei van de Meentkerkgemeente op woensdag 15 maart 2006]

